

УДК 316.325:27 (045)

Власенко Ю. К.,
канд. політ. наукДонецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг,
Україна, e-mail: vlasenko@donnuet.edu.ua**ЗАСАДИ РОЗБУДОВИ СОЦІАЛЬНОГО УСТРОЮ
В КОНЦЕПЦІЇ ХРИСТІЯНСТВА**

UDC 316.325:27 (045)

Vlasenko Yu. K.,
PhD in Political sciencesDonetsk National University of Economics and Trade named
after Mykhailo Tugan-Baranovsky, Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: vlasenko@donnuet.edu.ua**APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF SOCIAL ORGANIZATION
IN THE CONCEPT OF CHRISTIANITY**

***Мета.** Проаналізувати світоглядний концепт християнства в контексті розбудови справедливого соціального устрою.*

***Методи.** При написанні статті застосовувався аксіоматичний метод, який дозволив розглядати світоглядну складову системної політичної кризи, що потребує критично осмислених та раціонально обґрунтованих пошуків виходу з неї. Метод аналізу дозволив визначити базові засади християнства як світоглядного концепту. Системний підхід дозволив розглянути християнські етичні ідеї як завершений концепт, який передбачає внутрішнє перетворення людини, що надалі призводить до зовнішніх результатів — соціально-гармонійних відносин у суспільстві.*

***Результати.** Поява християнських громад ознаменувала готовність людей до практичного втілення справедливо організованої суспільної системи. Антична мрія про справедливість вперше у християнстві набула етичного обґрунтування, що полягав у євангельській «любові до ближнього». Остання стала моральним імперативом для розбудови соціальних взаємовідносин. Питання про створення людини нового типу і соціально справедливе суспільство стає морально-релігійним завданням християнської історії. Хоча раціональної концепції побудови справедливого суспільства в християнстві немає, воно висуває головне завдання — якісно-моральну зміну особистості, що передбачає можливість розбудови гармонійних соціальних взаємовідносин серед високоморальних людей.*

***Ключові слова:** християнство, світоглядний концепт, базові засади соціальних взаємовідносин.*

Постановка проблеми. Процес становлення української держави з точки зору ціннісних засад для розбудови суспільства і, відповідно, його інститутів, зокрема держави, на сьогоднішній день можна охарактеризувати як такий, що потребує глибокого аналізу та принципової зміни. Якщо коротко охарактеризувати глибинні проблеми української політичної системи, то це є олігархія (політика перетворилася на бізнес), кумівство та корупція. Цей перелік дає підстави говорити про очевидне, що системна криза є проблемою не виключно економічного характеру та змісту, перегляду і змін потребують концептуальні та ідеологічні засади світогляду творців вітчизняної державності. Саме тому нагальним постає звернення до аналізу системи цінностей сучасного українця, як базового рівня, так і тієї частини, що зазнає постійних змін у межах сучасного цивілізаційного розвитку. Адже тенденцією останнього є руйнація духовних підвалин буття людини, втрата позитивних ціннісних орієнтацій особистості та заміна їх псевдоцінностями.

Це обумовлює актуальність та нагальність звернення до базових засад християнства, як принципів формування внутрішнього світу особистості, так і принципів розбудови соціальних взаємовідносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До етичного аспекту християнства звертаються чимало вітчизняних дослідників, а саме: С. Майстренко, А. Самбор, Ю. Карпюк, Н. Химич та інші. Предметом їх дослідження постають моральні християнські цінності в якості базового фундаменту гуманістичного світогляду людства в цілому та обґрунтування необхідності їх закладення в основу етики сучасної людини в якості запоруки успішної ділової комунікації в сучасному світі.

Взаємозв'язок християнства з правом досліджують сьогодні чимало науковців, серед яких В. Бачинін, Д. Вовк, Є. Бурлай, А. Залужний та інші. У своїх роботах дослідники розкривають засадничі норми християнства та правові догми, які послужили розбудові української державності.

Метою статті є аналіз світоглядного концепту християнства в контексті розбудови справедливого соціального устрою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історично наступним світоглядним концептом після моделей «ідеального соціального устрою» античних філософів стало християнство (з грецької «Христос» — «помазаник», «Месія»). Зародилось воно в I ст. н. е. в Палестині як одна із сект іудаїзму. Поширюючись в середовищі євреїв Палестини та Середземномор'я, християнство вже в перші десятиліття завоювало прихильників і серед інших народів. Як нова релігія воно виникло у східній частині Римської імперії і надалі поширилось по всьому світу. Виникнення й поширення християнства припало на період глибокої кризи античної цивілізації, занепаду її основних цінностей. Спочатку вказана релігія була виразом протесту рабів та найбідніших прошарків населення проти рабовласницького устрою, але поступово християнське вчення привертало увагу й більш заможних, які розчарувалися в римському суспільному ладі.

Християнство пропонувало своїм прихильникам шлях внутрішнього спасіння, що є вищим ідеалом життя щирого християнина: відхід від гріховного світу всередину власної особистості; плотським задоволенням протиставляється суворий аскетизм, а зарозумілості й пихатості — свідомо смиренність і покірність. Наслідком такого способу існування у матеріальному світі є духовне спасіння, воскресіння через Христа й вічне життя «за Божою правцею». Суспільним же ідеалом є тисячолітнє царство на небі із Христом [1, с. 294] у Новому Єрусалимі, після перемоги добра над злом, на новій новоствореній землі [1, с. 294]. Але до другого пришествя Христа його послідовники організовувалися в общини, де на практиці вчилися втілювати християнські принципи життя.

Ранні християнські общини почали виникати в другій половині I ст. Інформацію про них знаходимо у «Діяннях апостолів», у «Посланнях Павла до Тимофія» (перше і друге) та «Посланні до Тита». Основою початкового християнства була віра у жертвовну місію Ісуса, який прийшов прийняти гріхи людства й воскрес після смерті, чим показав світле майбутнє для тих, хто повірив в нього; це була виключно віра, без догматики й канонів. Завданням кожного віруючого (християнина) було зректися від світу, адже неодноразово Ісус підкреслював відмінність світу духовного, представником якого він був, і матеріального, до якого прийшов свідчити про Бога-Отця [1, с. 124]. Адже світ, в якому живуть люди, це світ гріха: «Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любить хто світ, у тім немає любові Отцівської, бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життєва, це не від Отця, а від світу» [1, с. 273]. Таку настанову у світлі відсутності розробленої доктрини і правил поведінки люди сприймали прямо, що пізніше стало перепоною для роботи громади, адже вносило анархічні

елементи в систему, яка потребувала чіткого контролю. У основі їх світогляду лежало неприйняття оточуючої дійсності, що тотожне зреченню від всієї системи цінностей. Християни протипоставили світу, який в їх очах був абсолютно аморальним, свою абсолютну моральність — аскетизм замість «блудодійства», самопожертва й любов до ближнього на противагу ненависті. У світосприйнятті ранніх християн проявилась психологія людини, позбавленої всіх суспільних зв'язків і гарантій [2, с. 87]. Вони створювали об'єднання одновірців для проведення проповідей та молитов. Свої збори вони називали «еклесією» (з давньогрецької — народні збори, вищий орган державної влади). У такий спосіб вони протиставляли еклесію віруючих, істинні збори — еклесії земній, що втратила будь-який зміст, град божий — граду (полісу) земному [2, с. 101]. Збори ранніх християн носили відкритий характер, що разом з тим не означало їх публічності. Критерієм для обрання їх місця проведення була відсутність елементів язичницького світу, що часто ставало причиною нічних зібрань. Насправді християни нічого не приховували; вони просто відокремлювали себе від оточуючого матеріального світу [2, с. 102].

Про внутрішню організацію перших християнських громад відомо мало. Є. Каширський пояснює, що Ісус Христос не заповідав особливих форм зібрання тому, що християнська громада підкорюється законам існування будь-якого колективу, як синагога чи римська колегія на той час, через що й апостолам не було потреби вигадувати щось нове [3]. Разом з тим у зазначених вище посланнях є згадки про представників християнської ієрархії: єпископи, диякони та пресвітери. Владика Аверкій, І. Кассіан, В. Болотов віддають перевагу тій версії, що, оскільки термінологія на той час ще не склалася, терміни «єпископи» та «пресвітери» в текстах виступають синонімами. А І. Кассіан вказує, що згадувані єпископи та пресвітери виконують функції, характерні для пресвітерів [4, с. 307].

Кожна церква мала свого пресвітера [1, с. 162]. У посланні до Тимофія Павло писав: «Не рукопокладай скоро нікого» [1, с. 243], що означало, що не треба поспішати з вибором тих, хто гідний зайняти цю посаду. Надалі він перераховує якості, якими повинен володіти пресвітер: «... коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей... бездоганний, як Божий домоупорядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, що тримається вірного слова згідно з вченням...» [1, с. 247]. А в «Посланні до Тимофія» він додає, що пресвітер повинен «... добре рядити власним домом, мати дітей у слухняності з повною чесністю, бо хто власним домом рядити не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву?» [1, с. 241]. Обов'язки пресвітера порівнюються з обов'язками господаря дому.

У «Посланні до Тимофія» Павло вказує й на якості, необхідні дияконам: чесні, не прихильні до вина, безкорисливі, що зберігають таїнство віри при чистому сумлінні. Але, на відміну від пресвітерів, їх потрібно випробовувати на безгрішність і лише після цього допускати до служіння [1, с. 241]. З текстів дослідники роблять висновок, що диякони знаходяться нижче за положенням від пресвітерів (і сьогодні диякон — найнижча ступінь священства), крім того, це зрозуміло і з буквального значення слів, де пресвітер — це голова громади (єпископ — той, що наглядає), диякон — служитель [5].

Апостоли, які займали положення вище від пресвітерів, за спостереженням М. Поснова, були об'єднуючим началом для християнських громад; вони не належали жодній з них [6, с. 128]. І. Кассіан відзначає, що вже на той час має місце триступенева ієрархія. На її вершині знаходяться Тимофій і Тит, які як єпископи можуть висвятити пресвітерів (2 ступінь) і, вірогідно, дияконів (3 ступінь). Апостоли (як вчителі і пророки) не належать жодній громаді.

Християнська громада функціонувала на таких засадах: 1) сповідання просто-ти (відречення від власності й аскетичний спосіб життя; простота серця) [1, с. 145], бо «корінь усього лихого — то грошлюбство... людина Божа має поспівати у правді, благочесті, вірі, любові, терпінні й лагідності» [1, с. 243]; 2) постійне слухання й пам'ятання вчення Христова [1, с. 145]; 3) спільне життя віруючих на рівних загальних принципах [1, с. 145, 147]; 4) всі моральні настанови стосовно ближнього ґрунтуються на двох заповідях, що їх читаємо у Євангелії від Матвія: «Ісус же промовив йому: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою», — це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: «Люби свого ближнього, як самого себе»» [1, с. 33].

У різних місцях Біблії життя християнина порівнюється з будівництвом будинку чи певної споруди, наприклад, в «Посланні Іуди» ми читаємо: «... будуйте себе найсвятішою вашою вірою...» [1, с. 278]. Також і апостол Павло використовує той самий образ у різних місцях. Коринф'янам він говорить: «... ви... Боже поле, Божа будівля... я..., як мудрий будівничий, основу поклав...» [1, с. 196–197]. Єфес'янам: «... ви будетеся Духом на оселю Божу» [1, с. 224]. У Діяннях: «... доручаю вас Богові та слову благодаті Його, Який має силу будувати та дати спадщину...» [1, с. 169]. Але у повсякденному житті найважливішим елементом міцного і постійного житла є фундамент, який визначає і висоту споруди, і її вагу. Це свідчить на користь того, що і духовне життя так само потребує надійно закладеного фундаменту для подальшого розвитку віри. У християнському вченні ним є Ісус Христос — людина і бог, який своєю мученицькою смертю викупив гріхи людства. Підтвердження цьому знаходимо у словах апостола Павла: «Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос» [1, с. 197]. Про це ж говорить і апостол Петро: «Бо стоїть у Писанні: «Ось, кладу Я на Сіоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного...» [1, с. 266]. Те місце з Писання, що його цитує Петро, знаходиться у пророка Ісаї: «Тому Господь Бог сказав так: оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя випробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного» [1, с. 707].

Віра в Бога та посланого Ним Сина Божого забезпечує віруючому вічне життя. Так, Ісус говорить: «Життя ж вічне це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його» [1, с. 136]. Знання про Бога в цілому, через природу чи совість, як творця чи суддю, є недостатнім. Необхідно пізнати Бога через особисте одкровення про Ісуса Христа, але не як про історичну особистість або великого вчителя-мораліста, а через безпосереднє проникнення Його життям та мученицькою долею, відчуттям в Ньому Бога. «Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви, віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя» [39, с. 275]. «Його місією стало принесення знання про Бога та розсіяння темряви невігластва, адже «Син Божий прийшов і світло й розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі: Він Бог правдивий і вічне життя» [1, с. 275].

Таким чином, вічне життя стає обіцяним для людини тоді, коли вона 1) починає вірити у божественну природу Сина Божого Ісуса Христа (приймає в ньому Бога); 2) починає сповідувати Його цінності та вести відповідний спосіб життя (бачить в Ньому святість, якої прагне досягти; з'являється зв'язок «вчитель-учень»); 3) усвідомлює різницю між вічним і тлінним, вбачає пріоритетну вищість першого і ставить за життєвий ідеал та відповідно кінцеву мету існування втілення принципів, що ведуть до вічного (тотожне святості). Отже, вищим ідеалом життя християнина є повна відданість Ісусу Христу, що включає в себе знання про Нього, віру в Його божественність та практику життя в добрі. Пораду відносно цього знаходимо у книзі Іова: «Необхідно зблизитися з Ним, і заспокоїшся; через це прийде до тебе добро» [1, с. 522].

У Біблії описано, що той, хто слухає Слово Боже та виконує Його, буде наділений розумом та уподібниться до споруди, яку будують на камені, а не на піску (притча про розумних та бездумних) [1, с. 11]. Сповідування Божого слова означає: 1) примітну рису щирого учня Христа; 2) наявність любові до Бога, що робить людину гідною любові Бога; 3) що через Слово Боже, яке виступає законом життя, сам Христос являє Себе учню; 4) що через Слово Боже і Отець і Син разом приходять в життя учня і постійно перебувають з ним. Таким чином, людина, яка живе Богом, це людина, яка виконує Божі настанови, тоді в ній «живе істина» [1, с. 272].

Останнє виступає фундаментальною засадою християнського вчення щодо розбудови взаємовідносин між індивідами, відповідно, в системі усталеної між ними структури (держава) та між людиною і Богом. Забезпечується це тим, що, як неодноразово підкреслюється в Біблії, настанови Божі є життєвими і дієвими: «Бо Боже Слово... спроможне судити думки та наміри серця» [1, с. 252].

Мається на увазі, що в разі сприйняття індивідом божественності Священних Писань, авторитету Біблії, а не якісного високоморального злету людської творчості, він стає частиною цього божественного; виконання Божих заповідей привносить в життя людини духовну силу вищого джерела, позбавлену матеріальних прив'язаностей, що дозволяє її носію стати вище за «соціальні маркери», такі як стать, національність, матеріальна забезпеченість, і самому стати джерелом добра, безкорисливості та духовної реалізації, а це, у свою чергу, наповнює життя відчуттям щастя, в пошуках якого люди і «блукають» від одного вчення до іншого. Наявність Вищої Істини урівнює всіх людей між собою принаймні за правом, точніше неможливістю, її встановлювати, і вирішує проблему рівності, за яку так борються соціальні прошарки між собою фактично всю історію людства.

Але для того, аби Слово Боже проникло в серце людини, вона має володіти певними якостями — це відсутність будь-якої ненависті та злоби, лагідність характеру [39, с. 261]. У будь-якому разі лагідність виступає альтернативою першим двом якостям характеру, згаданим Іаковим, і асоціюється зі спокоєм, смиренням, щирістю, терпінням, відкритістю розуму і серця. Ці самі якості часто за Біблією визначають стан «страху Божого», що тотожне шановному ставленню до Бога, усвідомлення Його абсолютності і верховенства. Так, у Псалмах ми знаходимо опис людини, що отримує благословення від настановлення Божого через Його Слово: «Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, Він провадить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своєї!.. Хто той чоловік, що боїться він Господа? Він наставить його на дорогу, яку має вибрати... Приязнь Господня до тих, хто боїться Його, і Свій заповіт Він сповістить їм» [1, с. 553]. Отже, дві якості характеру — лагідність і страх Божий є альтернативою ненависті та злобі; вони відкривають серце людини для прийняття Бога, чим наповнюють життя новими враженнями (божественним змістом), оскільки раніше, із закритим серцем, людина цього просто не помічала [1, с. 133].

Крім вищезазначених якостей, необхідних для ведення праведного життя, слід звернути увагу на розподіл та протиставлення у християнстві двох природ — духовної та матеріальної. Яскраво про це говорить апостол Павло у «Посланні до Римлян»: «Я відкрив закон, що коли прагну зробити добро, можу здійснити лише зло. У своїй внутрішній суті — я захоплююся законом Божим, але я розумію, що в членах тіла є інший закон, що протиборствує закону розуму та робить мене бранцем закону гріховного, що в моїх членах. Бідна я людина! Хто позбавить мене від цього тіла смерті?» [1, с. 186]. Мова йде про силу людської жаги до отримання задоволення, тоді як останнє є гріховним за природою, оскільки по суті містить в собі егоїстичне начало. Адже відомо, що, насолоджуючись в матеріальному світі, людина, таким чином, відступає від світу ду-

ховного, в центрі її уваги залишається лише власне «я» і виходить з поля зору «Боже» та ближній, а це суперечить обом центральним заповідям християнства. Вирішується ця проблема тим, що в центр власного життя необхідно поставити Бога та ближнього, присвятити себе служінню їм, і, відповідно, власне «я» буде задоволене можливістю принести іншим щастя, що і стане повноцінним розумінням та реалізацією в житті принципів християнської доктрини.

Відповідно до поділу природи на духовну і матеріальну, виокремлюють і вчинки — за духом та за бажанням плоті. Перші є необхідністю, обов'язком перед Богом та іншими живими створіннями, вони суперечать бажанням матеріального тіла людини, оскільки говорять про вічне, ґрунтуються на засадах безкорисливості (що тотожне благу на користь всім живим істотам). Тоді як інші виступають «забаганкою», що є тимчасовими та еґоїстичними за своїм змістом, і претендують на пріоритетність. У посланні до Галатів знаходимо їх перелік: «...Справи плоті відомі; це перелюб, блуд, нечистота, непотребство, ідолослужіння, чарівництво, ворожнеча, сварки, заздрість, гнів, чвари, ворожнечі, ересі, ненависть, убивство, пияцтво, бешкетування» [1, с. 222]. У посланні до Колосян знаходимо конкретну пораду: «Отже умертвіть земні члени ваші...» [1, с. 233], що означає визнання першості духовної природи; це, у свою чергу, знімає потребу перераховувати якості праведної людини, оскільки вибір об'єкта служіння (духу чи матерії) визначає якості, які є наслідком цього вибору. Таким чином, людина, що веде життя за Писанням, повністю контролює свої почуття і діє на основі розуму (духу), а не емоцій (плоті). «Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводить ся так, як маєте ви за взірець нас. Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового. Їхній кінець — то загибель, шунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думають тільки про земне» [1, с. 230].

Важливим етапом духовного досвіду у християнстві є «нове народження» або «відродження». Так, у Іакова читаємо: «Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимось першопочиним створінням Його» [1, с. 261]. Людина, що відкрила серце Слову Божому через віру, починає нове духовне життя. Апостол Петро змальовує християнина як «...відродженого не від тлінного насіння, а від нетлінного, від слова Божого, живого, що прибуде навіки...» [1, с. 266]. Мова йдеться про те, що якості характеру (або знання) індивіда визначають спрямованість його життя та цінності, які він сповідує: чи то виключно пріоритет матеріальних цінностей (що за будь-яким релігійним вченням є тимчасовим, тлінним і кінцевим), чи духовних, що у векторному напрямку є протилежно спрямованими й відповідно несуть відмінні наслідки протягом життя. Вказаний закон в народі зафіксований прислів'ям: «Що посієш, те й пожнеш».

Біблія чітко розрізняє людей за їх природою (цінностями, що вони їх сповідують) — це божі люди та люди від лукавого, проміжної ланки не існує. Тому апостол Іоанн пише: «Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він» [1, с. 273]. Відповідно, можна вивести іншу формулу: «Хто грішить, той не народжений від Бога і не живе в Ньому, бо немає в ньому божественної іскри, а є в ньому джерело гріха (сатана)». Разом з тим не слід думати, що цей уривок з Писання говорить про те, що відроджений християнин ніколи не грішить. Йдеться про те, що з прийняттям Бога в серце в особистості з'являється нова природа, яку апостол Павло називає «новою людиною» [1, с. 225], протиставляючи її «людині старого заповіту» — деградованій низькій природі, яка контролює кожного не відродженого індивіда. Ці природи цілком протилежні: перша — праведна і свята, друга — наслідок гріхопадіння; де перша може знаходитися в положенні контролюючого відносно другої, а життя відродженого християнина стає

результатом їх боротьби. Тому «нова природа» є життєвим потенціалом людини до праведного життя, яка повністю залежить і підтримується вірою у Слово Боже.

Духовний шлях, яким йдуть щирі християни, вже сам по собі захищає їх від гріха. Для цього необхідно, по-перше, дотримуватися встановлених принципів «життя в істині», по-друге, оточувати себе такими людьми, які б не провокували обраний особистістю шлях, не спокушували, а у міру можливості надихали її й виступали вищим авторитетом. Надані в Біблії поради щодо цього можна поділити на два типи: 1) все у житті необхідно присвячувати Всевишньому («Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, усе на Божу славу робіть» [1, с. 203]; «І все, що тільки робите словом чи ділом, усе робіть в Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві» [1, с. 234]); 2) кожний індивід — частинка Бога, що має, відповідно, божественну природу, яку потрібно підтримувати в чистоті й благоді через чистоту фізичного тіла («Чи не знаєте ви, що ви Божий храм, і Дух Божий у вас перебуває? Як хто нівечить Божого храму, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той то ви» [1, с. 197, 199, 236]). Дотримуючись наданих настанов, щирий християнин будуватиме своє життя на принципах фізичної та духовної чистоти, що привнесе божественне у його існування й надасть йому сенс. Це визначено біблійним: «... як ти вірував, так і буде тобі за вірою твоєю» [1, с. 11].

Ставлення християн до матеріального світу можна розглянути через ставлення до власності, оскільки це показує відносини в системі «моє-не моє», де «не моє» то-тожне Творцю. Існують три основні підходи [5, с. 8–9].

Перший — це прославлення бідності, що характерне для раннього християнства, католицизму та православ'я середньовіччя. Ґрунтується на переконанні, що мета земного існування — врятувати душу й потрапити до царства небесного. Тоді як багатство — це спокуса, що не дає нам пам'ятати про душу [1, с. 79].

Другий підхід, який отримав поширення серед низки течій протестантизму, — це прославлення багатства. За ним, процвітаючий бізнес, здоров'я та інші ознаки успішності є знаменням милості Бога та благословенням. Задля підтримки згадується перший Псалом, де той, хто постійно в думках тримає закон Божий, «буде він, як дерево, над водним потоком посаджене, що родить свій плід своєчасно, і що листя не в'яне його, і все, що він чинить, щаститься йому» [1, с. 540]. Християни православної церкви не вважають майновий стан ознакою прихильності Бога.

Третій підхід говорить, що багатство й власність мають використовуватися з волею Бога, адже Він — абсолютний творець і володар всього, а людина може отримати це у тимчасове володіння. У рамках цього напрямку гонитва за багатством розглядається як така, що заважає духовному становленню індивіда [1, с. 243]. Все, що людина має — це дар Божий, з якого необхідно винести урок.

Отже, перший підхід є більш прийнятним для індивідів, хто повністю присвячує своє життя духовній практиці й служінню Богу, а от третій підхід, здається, є більш гармонійним для кожної людини, оскільки і радість, і горе допомагає сприймати як тимчасове і повчальне.

Висновки. Таким чином, поява християнства ознаменувала готовність людей реалізувати на практиці ідеї справедливості, які до того існували лише у виді теорій античних філософів. Мова йде про перші християнські общини та різні християнські секти. Антична мрія про справедливість вперше у християнстві набула етичного обґрунтування, що полягало у євангельській «любові до ближнього». Остання стала моральним імперативом (відбувся перехід з теоретичного рівня до практичного) для розбудови соціальних взаємовідносин. Питання про створення людини нового типу і соціально справедливе суспільство стає морально-релігійним завданням хрис-

тиянської історії. Проте безпосередньо у християнській доктрині ми не знаходимо раціональної концепції побудови справедливого суспільства. Але головне своє завдання — якісно-моральну зміну особистості, прагнення до довершеності особистості — християнство вирішує досить успішно, що, у свою чергу, передбачає можливість існування ідеального суспільства та гармонійних соціальних взаємовідносин серед праведних людей — так званого «Царства Небесного». Християнська релігія вбачає вирішення проблеми (гріховність людини і, відповідно, гріховний (несправедливий) соціум) не у зовнішніх формах організації, а у внутрішньому світі людини. Однак вказане джерело справедливості не є в людині від природи, а відкривається лише через прихід людини до Бога. Тому суспільство, що ґрунтується на християнських засадах, заперечує власність, багатство, виступає за всезагальну рівність і братерство; де кожен його член не чекає на зміну зовнішніх форм суспільної організації, а виховує в собі любов до ближнього за допомогою розбудови взаємовідносин з Богом, що обумовлює вищу мету життя кожної особистості і наповнює її щастям від служіння Всевишньому через служіння суспільству.

Список літератури / References

1. Біблія або Книги святого письма Старого і Нового заповіту. — К. : Видання місійного товариства «Нове життя Україна, Кемпус Крусейд фор Крайст», 1992. — 1381 с.

Bibliia abo Knyhy sviatoho pysma Staroho i Novoho zapovitu (1992). [The Bible or the Books of the Scriptures of the Old and New Testaments]. Kyiv, Nove zhyttia Ukraina, Kempus Kruseid for Kraist Publ., 1381 p.

2. Майстренко, С. Моральні принципи християнства як базові засади етики ділового спілкування / С. Майстренко // Фінансовий простір. — 2012. — № 3 (7). — С. 75–78.

Maistrenko, S. (2012). *Moralni pryntsyipy khrystyanstva yak bazovi zasady etyky dilovoho spilkuvannia* [Moral principles of Christianity as the basic principles of the ethics of business communication]. *Finansovyi prostir* [Financial space], no. 3 (7), pp. 75–78.

3. Каширский, Е. Д. О христианском учении [Електронний ресурс] / Е. Д. Каширский. — Режим доступу : <http://calvin.tvcom.ru/faq/faq7.htm#id010>.

Kashyrski, E. D. *O khristianskom uchenii* [About Christian doctrine]. Available at : <http://calvin.tvcom.ru/faq/faq7.htm#id010>.

4. Луцький, І. М. Християнство як світоглядне джерело української держави і права : монографія / І. М. Луцький. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. — 468 с.

Lutskyi, I. M. (2010). *Khrystyanstvo yak svitohliadne dzherelo ukraïnskoi derzhavy i prava* [Christianity as a world-view source of the Ukrainian state and law]. Ivano-Frankivsk, Misto NV Publ., 468 p.

5. Кремо, М. Деволюция человека. Ведическая альтернатива теории Дарвина / Майкл Кремо ; пер. с англ. : Н. Кунина, Б. Москвитин, А. Смирнов. — М. : Философская книга, 2008. — 800 с.

Kremo, M. (2008). *Devolutsija cheloveka. Vedicheskaja al'ternativa teorii Darvina* [Human evolution. Vedic alternative to Darwin's theory]. Moscow, Filosofskaja Kniga Publ., 800 p.

6. Самбор, А. Християнство як підґрунтя духовного виховання майбутніх вчителів / А. Самбор // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. — 2014. — № 2 (8). — С. 12–19.

Sambor, A. (2014). *Khrystyanstvo yak pidhruntia dukhovnoho vykhovannia maibutnikh vchyteliv* [Christianity as the basis for the spiritual upbringing of future teachers]. *Visnyk*

Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykholohiia». Pedahohichni nauky [Bulletin of Alfred Nobel Dnipropetrovsk University. Series «Pedagogy and Psychology». Pedagogical sciences], no. 2 (8). pp.12–19.

Дата надходження рукопису 19.11.2017

Цель. Проанализировать мировоззренческий концепт христианства в контексте развития справедливого социального устройства.

Методика. При написании статьи применялся аксиоматический метод, который позволил рассматривать мировоззренческую составляющую системного политического кризиса, требующего критически осмысленных и рационально обоснованных поисков выхода из нее. Метод анализа позволил определить базовые принципы христианства как мировоззренческого концепта. Системный подход позволил рассмотреть христианские этические идеи как завершенный концепт, который предусматривает внутреннее преобразование человека, что в дальнейшем приводит к внешним результатам — социально-гармоничным отношениям в обществе.

Результаты. Появление христианских общин ознаменовало готовность людей к практическому воплощению справедливо организованной общественной системы. Античная мечта о справедливости впервые в христианстве получила этическое обоснование, заключающееся в евангельской «любви к ближнему». Последняя стала нравственным императивом для развития социальных взаимоотношений. Вопрос о создании человека нового типа и социально справедливого общества становится морально-религиозной задачей христианской истории. Хотя рациональной концепции построения справедливого общества в христианстве не существует, оно выдвигает главную задачу — качественно-нравственную смену личности, предусматривающую возможность развития гармоничных социальных отношений среди высоконравственных людей.

Ключевые слова: христианство, мировоззренческий концепт, базовые принципы социальных взаимоотношений.

Objective. To analyze the philosophical conception of Christianity in the context of developing a just social order.

Methods. While writing the article, an axiomatic method is used that allows to consider the ideological component of the systemic political crisis, which requires critically meaningful and rationally grounded searches for way out. The method of analysis allows to determine the basic principles of Christianity as an ideological concept. The system approach allows to consider Christian ethical ideas as a complete concept, which involves the internal transformation of man, which in the future leads to external results — social and harmonious relations in society.

Results. The emergence of Christian communities marks the readiness of people to the practical realization of a fairly organized social system. An antique dream of justice, for the first time in Christianity, appears to be based on an ethical justification based on the gospel «love of neighbor». The last one becomes a moral imperative for the development of social relationships. The issue of the creation of a new type of person and a socially just society becomes a moral and religious task of Christian history. Although there is no rational conception of building a just society in Christianity, it puts forward the main task of qualitative and moral change of personality, which involves the possibility of building harmonious social relationships between highly moral people.

Key words: Christianity, ideological concept, basic principles of social relations.